

Naše Beseda

Jsem a "Pokrokom" úplně spokojen.

PLATTSMOUTH, NEBR., dne 19. října 1920. — Čtení vydavatelé! Srdce mi děkuje vám za přátelské upozornění, neboť bylo to mně starostí a povinností, abych vám za váš časopis závěs zaplatil. S "Pokrokom" jsem úplně spokojen a je-li to bydlím zrovna v městě, tu si vždy každou středu proň na poštu dojdou. Dávejte mně správně a i předtím část, u příležitosti 50. výročí tohoto všokoutku dobrého časopisu přišlo mně v úplném pořádku, za což vám děkuji a zároveň k tomu dopisu přikládám \$4.00, jako předplatné na celý rok. Přeji vám takových správných odběratelů — od prvního do posledního — abych vám každý v patřilý čas zaplatil, tak abyste mohli na dále ve svém zájmu i se svými pomocníky úspěšně a veselo pracovat. S krajanským pozdravem na všechny, znamenanám se v úctě — Frank Pechanec.

Čtený příteli! Díky za předplatné a projevení uznání. Zeela správně chápete postavení novinářů a věru, že by značných starostí s vydáváním časopisu ubylo, kdyby všichni odběratelé přikladu vašeho následovali. Zaveděte se čtenářům, když časem nám zašlete k otištění zprávy z vašeho města a okolí.

MILLIGAN, NEBR., 12. října 1920. — S tímto dopisem vám zasílám předplatné na "Salinský Pokrok", neboť mně tento měsíc dojde. Byl bych nerad, aby mně snad byl "Pokrok" zastaven. Je v něm dosti poučného a zábavného čtení, jsou tu i dlouhé večery a já jako bočák, bych neměl co číst, kdyby mně byl zastaven. A na besedu chodit, to se taky kněžského večera nechce. — Úroda zde byla dosti dobrá na všecko, jen že to teď málo platí! Pšenice, \$1.60; kornat, 60c; oves, 35c. Tak je to progi tomu, co farmář musí koupit, lačně! — Zdravím všechny et. čtenářky a čtenáře, jakol i et. redakci. — Váš odběratel, Josef Toman.

Douška. — Čtěl jsem letos zase jeti na ty slavnosti Ak-Sar-Benské, ale seti pšenice mi nedovolovalo, tak vám zasílám ček na 4 dollars, když jsem nemohl přijít osobně.

Čtený příteli! Díky za předplatné a vězte, že zavděčíte se čtenářům, když z vašich, tak velké české osady, častěji zašlete nám k otištění zprávy.

LEWISTON, MONT., 11. října 1920. — Čtená redakce "Pokroku Západu"! Doufám, že přijmete můj první dopis do vašeho a mně oblíbeného a poučného časopisu, jako je "Pokrok Západu". Jsem již 70 roků star, přecházel jsem mnoho časopisů, ale musím doznat, že váš jest vzorem všech a neměl bych se bát v žádném českém vědomém rodině. Pročez nemožkám a přicházím s mým předplatným, které mně právě bude docházet, bych nepřelil o tak dobrou a poučnou četbu, jakou podává "Pokrok Západu". Příloženě naleznete poštovní poukázku na \$5.00. Čtyři dollars jako předplatné na příští běžný rok a \$1.00 jako doplatné od času zvýšení předplatného vašeho časopisu. — Musím několikrát řadky sdělit, jak v té zmrzlé Montaně pokračujeme! Co se letošní úrody zde týče, je každý úplně spokojen, ovšem, až na to, že nyní cena pšenice den ze dne klesá a následkem toho farmáři naříkají, že prodávají na každém buhu od 75c do jednoho dollaru. A není divu! Když farmář z jara kupoval pšenici (v důsledku špatné úrody loňského roku), museli za ni platit \$3.75 až \$4.00 za buň a teď, když ji mají na prodej, dostávají \$1.50 za buň. Při drahotě, jaká právě panuje, jest to cena zobračká, je to alfažna, již za svoje roční přitímání do stanou. Proto není se co diviti, že hledají východisko, jak si pomoci, by nebyli tak veřejně otrávaní. Tomu nasvědčuje, jak při posledních předvobách byli nominováni všichni státní a o kresní kandidáti na Non-partisan ticket a také nikoho to nepřekvapí, když budou ještě větší větší záměr všichni zvoleni do úřadů, o

ně se ucházejí. Dále musím sdělit, že zde v našem Fergus okrsku panuje olejová horečka, tak že den co den se zakládají nové společnosti, na všechny strany se pronajímají pozemky a stroje na vytání studní se přivážejí každým vlakem. Čtyři studně se již osvědčily a poslední objevená dává až 4.000 sudů denně. — S pozdravem, znamenanám se, Iguačo Čížek.

Čtený příteli! Dopis váš uvěřejneme a buďte ujistěn, že častěji podáváním zpráv z vaší krajiny velice se zavděčíte všem čtenářům. Přijměte náš dík za zaslání předplatného, jakol i projevení uznání našemu časopisu.

NOVINKY Z LINCOLN, NEBR., A OKOLÍ.

— Lincoln bude mít nyní brzy o několik velkých nemocnic více. Měli jsme zde sice dosti místa pro všechny nemocné, kteří do Lincolnu přijeli, neboť zde bylo deset větších i menších nemocnic, ale město značně vzrostlo a mnoho lidí sem nyní jezdí k lékařům a do nemocnic, že bylo třeba rozšířit přípravy pro ně. Tedy zdejší obchodníci pozemkoví zorganizovali společnost a zakoupili krásnou budovu, ve které bývala vojenská škola, na západ od města a upravují ji pro sanitarium, v němž bude veškeré zařízení k léčení chronicky nemocných, a sice všecko na léčení vodou, elektřinou, masáží a mechanoterapií. Zároveň bude tam všecko zařízení k léčení všech nervových nemocí. Sanitarium se jmenuje Hawthorne Sanitarium a za ředitele ustanovili zdejší vynikající občané lékaře, kteří se budou starati o obchodní záležitosti. Věk dále ustanovili tři lékaři jako ředitelé lékařských záležitostí sanitaria a sice Dr. H. Winnett Orr, na léčení mechanoterapie, léčení vodou a elektřinou, Dr. B. F. Williams, za ředitele oddělení pro nervové nemoci a Dr. Miloslav J. Breuer za ředitele oddělení pro vnitřní nemoci. Nyní se upravuje vnitřek a vybavuje se potřebnými stroji a nábytkem. — Nebrasská synoda luteránského vyznání se usnesla na minulém sjezdu zde, že postaví v tomto městě novou nemocnici o stu postelích, která bude státi přímo pod dozorem starších synody nebrasské. Stavební místo jest již vyhlédnuto a se stavbou se započne brzy z jara, tak jak bude se mocti do země a do podzimu 1921 má být nemocnice odevzdána svému účelu. — Metodisté státu Nebraska se rozhodli postaviti také novou nemocnici zde a sice na předtím tak o stu postelích a později ji zvětšiti. Stavební místo jest již opatřeno a se stavbou se má započeti hned, jakmile budou plány hotovy a bude se na ni pracováti stále, pokud počasí dovolí, až bude hotova. Rádi by ji měli hotova do jara. — Čtvrtá nemocnice se bude stavět také ještě letos na podzim a sice městská nemocnice a na ní občanstvo města Lincoln odhlasovalo bomly na sto tisíc a zároveň upsalu občanstvo sto tisíc dollarů hotově, které se nyní splácěji a většina fondu jest již splacena. Tak budeme zde mít, až budou všechny nemocnice hotovy, pak dost místa a zajisté to prospěje nejen našemu městu, ale celému okolí. Nemocnice sv. Eulky také postavila přístavek k stávající velké budově na nových 60 postelích, který bude v brzkou dobu hotoven a svému účelu odevzdán.

GUVERNÉR M'KELVIE O PŘÍSTĚHOVALCÍCH.

V řeči své, pronesené v Bertrand, Neb., učinil guvernér McKelvie následující zajímavé prohlášení: "Jsem přesvědčen, že čini se úsilové pokusy o rozdělení našich plně patriotických občanů Nebraska na skupiny působením na plemenné předsudky. Je to prak se velice nebezpečná a zastuhuje si odsouzení. "Ve spojení s tím jedná se o otázce cizího jazyka. To je zvláště nevhodné, poněvadž otázka tato byla vyřešena, netoliko akcí zákonodárny, nýbrž i dodatkem k státní ústavě, který byl přijat ve všeobecných volbách, konaných dne 21. září. Bylo by jenom politickým úskokem, kdyby kterýkoliv kandidát vzbuzoval naději na změnu těchto zákonů, poněvadž je velice nerozumné se domnívat, že dojde k jakékoliv změně v nich a nemyslím sám, že největší počet našeho lidu cizího původu si přeje, aby k tomu došlo.

"Maje tuto otázku na mysli, cituji z poselství, které jsem přednesl v zákonodárné, když ujmá jsem se úřadu: "Zkoušenosti za války naznačily nám některé z omylů v minulosti ve vztahu k otázce cizího jazyka. Nejdůležitějším z nich byla okolnost, že neúčinně jsme žko-ly prostředkem k budování pravého amerikanismu. Uvědomujeme si, jak je obtížno vykristaliso-vati pravé národní cítění a pěstovati národní ducha, když jsou mezi námi takoví lidé, kteří nemají náležitěho porozumění a pochopení principů, tvořících základ vlády naší, a nejsou s to připojit se ku zkoumání anebo u-platnění těchto principů prostřed-ními společného jazyka. "Je žádoucí, abychom pod-stoupili nyní plán výchovné in-strukce, který měl by za cíl ko-nečně všeobecně používání angli-ckého jazyka v našem státě a ná-rodě. To není úkol, který dal by se vykonati okamžitě, a jakýko-ly pokus o takový proces akce znamenal by způsobení zbyteč-ných obtíží mnohým, aby na ko-nee možně nesetkal se s žádoucím výsledkem.

"Mám za to, že veškeré vyučování ve veřejných a soukromých školách, a výjimkou vyučování cizímu jazyku jako takovému, mělo by býti vedeno v jazyku anglickém." — Advertisement

Vzrůst obyvatelstva Nebrasky.

Okolnost, že cenovní zpráva u kazuje poměrně malý vzrůst obyvatelstva Nebrasky, není tak za ruzených, jak by se mnozí mohli domnívati. Prosperita Nebrasky nespočívá tolik na množství jako spíše charakteru svého obyvatelstva. Charakter a nikoliv počet obyvatelstva státu rozhodují o jeho pokroku.

Stát Nebraska získal v okrouh- lých číslech asi 230,000 lidí v po- sledních dvaceti letech. Žili asi 11,000 ročně, což je vzrůst normá- ní. Těchto 11,000 lidí našlo tu příležitost, aby založili si tu svoje

domovy a podíleli se na četných výhodách, jež jsou údělem obyva- telstva státu našeho. Stát náš o- všem je s to vyvíjeti mnohem více lidí; má zdroje, kterých se lidé o- vlna dotkli a které dosud nále- síte vyvinuty nebyly.

Největší vzrůst obyvatelstva za znamenan byl v západní části stá- tu, zvláště v oblasti North Platte, kde zavodnění vykonalo práce divy. Další značnými poločkou to- hoto vzrůstu tvoří přírůstek oby- vatel Omahy a Lincolnu. Vzrůst v jiných městech a jiných částech státu není tak velký. Avšak tato okolnost neznamená, že rozvoj stá- tu dočill vřehle a že náš vou- kov není s to vyvíjeti více lidí.

Musíme vřiti v úvalu, že stál náš je především zemědělským. Průmysl je tu také v značném rozvoji, avšak práce jenom zem- ědělství zaujímá místo první. Po- čet obyvatel ve státech zemědě- lských nevrůstá tak rychle jako ve státech průmyslových. Největ- ší vzrůst počtu obyvatelstva za znamenan byl v městech se siln- ý vyvinutým průmyslem.

Nebraska však má zdroje, jejichž náležitě nebylo využitkováno, a příležitosti, jejichž dosud nebylo pu- žito. Vývoj těchto zdrojů a pu- žití všech příležitostí mohly by přivesti do státu našeho více o- byvatel a mohly by značně zvý- šiti blahobyt veškeré populace. Obyvatelstvo Nebrasky je plně spokojeno s příležitostmi, jež stát poskytuje. Po posledních padesát let Nebraska našla se na nepřetržitém vzestupu a přes- to, že počet jejího obyvatelstva nevrůstal tak rychle jako v do- bách pionýrských, může býti plně spokojena se svým rekordem.

OPOMIJENÝ ZDROJ MASA.

Želvy, zdržující se v našich řekách a jezerech sladkovodních, jsou opomíjeným zdrojem chutné- ho masa. Vládní úřadovna pro rybnářství upozorňuje na tuto sku- tečnost a praví, že želvy opatřují maso velice chutné a daleko lač- nější, nežli je kterékoli jiné duš v trhu.

Maso, hodící se pro naše ku- chyně, poskytuje hlavně tak zva- ná želva kousavá, která v přítom- né době prodává se asi za 12 cen- tíků libra. Polovina její váhy je čisté maso, kterého dá se použiti k vaření polévky, dušeného a pe- čených řízků. Tato želva vysky- tuje se v různých vodách od Nova Scotia až k rovníku a na západ až k Horám Skalitým. Z té pří- činy je želvou neznámější a No- voangličan, který se vysytňuje k břehům Wabashu, Ohia aneb Mis- sissippi anebo na prerie Illinoisu, pozná v ní starou zámou.

Kousavé želvy možno naléztí v jezerech, rybnících, řekách, po- tocích i bazínech a často želva ta- to náleze se i na souši, značnou vzdálenost od vody. Želva tato je známa pro svou odvahu a hou- ževnatost. Uchopí-li se něčeho, drží se toho pevně a tvrdohlavě. Želva tato neuniká jako jiné vod- ní želvy, nýbrž statečně čelí ne- přípteli.

Kousavé želvy loví se hlavně z studených měsíců. Často v ně- kterém místě se nalezne až i ta- ceť želv najednou. Želvy, které vřáží od pěti do třiceti liber, jsou posílány do trhu v sudech. Je- den velkoobchod v Chicagu pro- dává jich ročně kolem 10,000.

Kousavé želvy živí se hlavně žabami a rybami a časem i mladý- mi vodními ptáky. Želvy tyto za- hubí mnoho mladých kačen. Vzhledem k této dietě není k po- divu, že maso jejich je chutné.

Velké želvy nacházejí se v zá- livových státech, kde tak zvaná alligatorová želva má svůj do- mov. Někdy tato želva dosáhne váhy až 200 liber. Želvy tohoto druhu vyskytují se v značném množství v bazínech státu Louisi- any.

Želva hladká, která je poměrně malá, neposkytuje tak chutného masa jako želva kousavá, ale hodí se k vaření polévky znamenitě. Konečně jsou několikrát želvy žel- vy, jež vyskytují se ve velkých řekách a jezerech. Tyto jsou v trhu však málo k spatření, poně- vadž jejich doprava je spojena s jistými obtížemi. Jsou chytány hlavně pro spotřebu domácí.

KDYŽ SE OUCY ČTLY. Napsal Fráňa Kopeček. Sedíme v teple a čekáme. Bu- dno se číst ubení účty.

Páni výboři v krátkých košič- kách a modrých zástěrách línají si na lavici u kamna, ve kterých hučí plameny, jini sedí způsobil- na židličce u postele, u okna a ko- lem stolu, kouří z dýmek a piva- jí do čtyřrohého plivátka, plného rezavky. S hot rostál muž a sm- o- il podílhau, posypanou bílým pí- sem.

Mám sešit obecních účtů před sebou, okusuji drátko pera a pu- zoruji obrazy po zdech. Na jed- nom čábel s vollemi stojí nad ne- moudrým a hotoví se ho sebrat a zatáhnout do pekla. Na jiném le- ží pes, má v hubě hořelí čadilí poleno a očima se oděšně dívá. Vlede toho obrazu je police s ta- líři a hrnečky, pod ní visí na vě- šáku nadmutý stoh sukni. . . .

Starosta je pohledlý, ohobný. Přechází z kuchyně do světnice, ale vřivale a občas pohlíží do okna, do kterých bije tance sně- hových vloček.

Něděl! procedil skrze zuby. Viděl sem je mířit k hospodě — sděloval pan radní. Aha! řekl sem si, ti dva dō vepit napřed čtvrtku!

Páni výboři to nerozčilovali. Kouřili, epali do fajek. A tu už ozvalo se venku dupání a kopání a do dveří vřivuli se oba očeká- vani: Macek a Šplíchal. Pozdravili, usedli ke dveřím, o- tloukli ze sněhu čepice o stěhna a hodili za sebe na zem. Macek si utřel mohutný mokřý knír zástě- rou a vycevil žlutý chrup: Měslel sem, že to bez nás spra- víte!

To ne, páni! odporoval staro- sta sevřeným suchým hlasem. Ře- klo by se potom tak neb tak. A to já se, pane, nebojím, ať se vše- cko prohlídne a prozkoumá! Tohle sō stvrzenka a hčete sō v pořá- dku!

No han, han! pokyvovali Ma- cek se Šplíchalem. A očiska jim blýskla.

Já se, páni výboři, prodal ne- dám! pokračoval starosta. Na mó doži — to ne! Třebas sem se, dež- sty hne za podmištra zvolit, te- pry hočel podpisovat — šak mne vlastní žena hočela, není hlópá! — tiskne mi mléšpán na hēt- mauství, ten co píše ve droh- eimře, pokaždě hoctivě roko, do- běe se známe, směje se mi, ale já, pane —

Moe řeči! švihl rukou Šplíchal. Čas letí . . .

Tož teda, pane hočitel, jako a- besme začal! navrhl jeden z pánu.

Odfoukl jsem kotouč dýmu z vřizinky a otevřel sešit. Zvážněl jsem a povídám: Bude třeba ro- svitit, smráká se — není už dohře vidět na písmo.

Panímáma starostová přinesla z kuchyně lampu, otčela trochu zašmounaný válec hadrem, a já rozležel sírku.

Dobry večer, sousedě!

Dobře večir! Pámbu dě!

A začal jsem čísti.

Přijmy prošly hladce. Také vy- dání hrálo . . . hrálo, páni výbo- ři naslouchali, fajky visely z úst mdle, bez zájmu — až tu najed- nou vyjelo do výše.

"Správa obecní cesty u lesa: 132 K 72 h."

Kolik! zasupěl ztěžka Macek. A plivl dva metry za plivátko.

No sto dvátřicet korun, slešá! — ne!! zježil se starosta.

Sakra! Běl tam tři po čtyry půlouny — a šedesát rénských!?

Co tomu říknete?

E, drž hobo, Franeko! chlácho- lil pan radní. Vřš, ono sem tam — hm, tak je to! Ani si jeden ne- pomeslí, a je z toho šedesát rén- ských!

No dál . . . dál! svoloval Ma- cek.

"Čištění rybníka: 980 K 55 h."

Tadě sō stvrzenka! povídá vládn- ě a rozehvěle pan starosta, uká- zuje obálku, plnou papíru. — Bylo po něm vidět, že na tom ryb- níku se jeho kočábka pováživě kofšá.

Te stvrzenka hech rád vidit zamručené opovřlivé Šplíchal.

Páni výboři se usmívají, vědou- ce, že z abecedy dotáhl to šplí- chal jen k velké skrovným vý- sledkům. Byl jednou přistizen v kostele, jak zpěv z kancionálu, jež držel vřivru nohama.

A set sakra! zastal se kamará- d z Macek. Krademe me te peníze, nebo co?! Vehodí se trocho ba- lona z rebpíka, a hče ho! Tisle ko- ron!

Nerépe, učáde! zahrnil pístit pudništr. Nebo na mó dušo, ne- znáš mě! Sak vřim, to je jako za- to, žeš nosel platit, drěš m j od- voral! Na čeručeh! Ničky se sečel mštet!

Nedám vokrádat vůbec! A hčel ste ve lepsi, dež ste ve hořadovál?! Dež ste přivrel ubil do škode, chlastál ste na vřeece píl věhura po dvě muce! Po što- rech ste lež dom!

To vřikl milý starosta velika slova! Zlou vzpomínku! Tři star- ší páni výboři vyskočili se židli. Některí se vzali při nich. Ostat- ní při starostovi. Skaredá jména vyrazila ze všech úkřytů. Byli tu — kde se vzali, tu se vzali — volové, kloci, thami, svine, zho- ději . . . Macek zřivil ruce ko- stropu a strašně coš řve. Šplí- chal stojí proti starostovi, oba shrbeni, zječen, bijí pístiti na stól.

Naklonil jsem se k starostovi. Křičím mu do ucha: Odejduo vám! Hledte, radní už hledá ce- pie! Nie se nevyřídí — účty vám nepodpíšu . . . pozvou si na vás z Bryna revisora . . . A co po- tom?

Díků svežla se starostovi se sto- lu k stěhnu. Zezelena! — zrudl. Sevřel zuby a odděloval rozširo- nými čhřpěmi. Hlomoz a hádka jako když úne.

No děť ož mne, neřikám! Belo, nebelo . . . co je po tom! Ale ni- čky sme se zapotěl — že ne! A já su toho domněn, páni sosedi, že na takové hie be neškodelo ná- jaky kapke . . .

Vytratil se do kuchyně, zmřzel kamsi. Za chvíli vleče do jizby — puřínku — — vřina, staví ji na lávku za stól.

No, to se divě, Matys! zasmál se radní! Hehe!

Z puřínky vycházela tajemná rozkošná záře. Všecky tváře se proměňují v měsíce.

Ož ho moc v locho nemám — sděloval skromně starosta — vě- dro, dvě . . . ale dobrý je, ko- řtojte! Lřza, sklínke sem!

Trochu se upýpali. Pořád mřú — jako všichni, kdož začínají mi- lovat, nebo pít.

Má vohel! pochvalovalí.

A tak tedy, sousedě — vpadl jsem, kuže v ohň železo, in me- dias res — budu zase číst!

Za povozy pro kněze . . . K 36.—

Za vymetání komínů v pa- stoučce . . . 6.80

Za správkou dřivěk v ko- várně . . . 7.—

Vřtr tam rozbil okno . . . 6.30

Starosta byl s radním v městě prodávát proutí " 17.62

Zumpa se vyvážela . . . " 5.—

Když se obecní proutí fe- zalo . . . " 25.—

Když se obecní proutí vá- žilo . . . " 32.44

Když se obecní proutí do města vozilo . . . " 54.91

Nečtō to tak akorát! hučí mi do ucha radní a zubí se. Neco přeskakojó! . . . Bude to spíš no- tovy aspoň!

A zvedum sklencici!

Ať želm, sōsedí! Našenkoj, starosto!

Když se proutí — a, to už jsme mēli!

Když se lřila kapke . . . K 16.12

Podpora Matonšovi a Svo- bodové Marii . . . " 8.—

Na širotky místo sbírky . . . " 5.—

Přímoc. Na stole bíká lampa, dušie se kouřem. Okolo ní čtyři páni výboři hraji marylás umazá- nými kartami. Mluví o prohrané sedmé. Pod kamny se klátí star- ří Roháč, Francek Macek a Matys Chyřil. Ostatní se sosedli, pu- řínku s vínem uprořtedl, a zvol- na s etem zpřivají vojenskou sta- rou píseň. Načínají dvačtyřicō- tou sloku. Šplíchal drží starostu kol krku . . .

Hledim mrakem dýmu před se- be, zrak se toněb po účtech, poli- tých vínem, po kamnech, po zdech. Na obraze psuvi se zivř- rají oči, hořelí paleno mu vypa- dlo z tlamy. Stoh sukni na věšá- ku . . . má dole nohy — a hled- me, je to bezhlavá ženaká . . .

dyka! Jak jen se dostala nahoru na věšák! Proč tam visí! A proč se nehne s místa, když tančí! . .

Jarořlav Maria: "MENŠÍ PROSY"

Cena brož. 50c, poštu 55c.

Lidé s nevybitými vášněmi tvo- ří postavy věštiny povídek, tvořič- cích tuto knihu. Autor obratně popisuje jejich myšlenky, touhy a mnohá nerozvázné činy, je- jejich důsledky mohou býti nepří- jezně.